

inceptum². Et quicquid comperient vel reformatione, vel declaratione, vel correctione aut immutatione necessarium, illud totum annotabunt, deinde ad conventum generalem, quem anno futuro, Deo bene iuvante, aliquo die inter festum Natalis^h Domini et dominicam Carnispriviiⁱ [między 25 XII 1526 a 10 III 1527] ad hoc statuemus, omnia afferent et coram universo senatu ordine, quae annotaverint, declarabunt. Nos vero demum cum consiliariis et terrarum nuntiis, quae visa fuerit reformanda, corrigenda, declaranda aut immutanda, id totum, quod omnibus expedire videbitur, praestare curabimus ac unicuique, cuiuscunque status fuerit, suam debitam iustitiam ministrabimus. Quae omnia nos verbo nostro regio et praesentibus litteris nostris facturos pollicemur.

In cuius rei testimonium ^jsigillum nostrum est impressum^j. Datum ^kin conventu generali Pyotrkoviensi^k, feria tertia proxima ante festum Conversionis sancti Pauli anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo sexto [23 I 1526], regni^l nostri anno^m decimo nono. ⁿRelatio magnifici Christophori de Schydlowycz palatini et capitanei Cracoviensisⁿ.

**III. LITTERAE PRO CELEBRANDIS CONVENTIBUS PARTICULARIBUS
PRO ELIGENDIS NUNTIIS,
QUI PROFICISCI DEBEANT PIOTRKOVIAM
PRO FESTO SANCTI JOHANNIS BAPTISTAE [24 VI 1526]
AD CORRIGENDA IURA ET STATUTA COMMUNIA REGNI, AD PALATINOS**

Magnifice, sincere nobis dilecte!

[1]. Non ignorat Tua Sinceritas nos anno praeterito pollicitos fuisse litteris nostris^l universis regnicolis conventum iustitiae ad reformanda communia iura et unicuique statui iustitiam ministrandam ad festum sancti Andreae praeteritum [30 XI 1525] statuere. Cui rei satisfacere volentes, hunc conventum novissimum celebravimus², et hoc imprimis aggressi fuimus, ut expensis a principio usque ad finem omnibus iuribus et capitulis, tam communibus, quam specialibus, quod in eis videretur correctione aut reformatione necessarium, illud de communi omnium consilio et consensu corrigeremus et reformaremus. Verum cum per consiliarios et nuntios terrarum, ad eam revisionem designatos, discussa a principio bona parte ipsorum iurium, compertum fuit, negotium hoc esse magni laboris et longi temporis, ita ut in praesens nullo modo perfici potuisset, cumque et de defensione, quae super^a omnia omnibus est necessaria deque aliis arduis necessitatibus reipublicae restaret consulendum, et pestis invalescens timorem omnibus incuteret, visum est omnibus, tam consiliariis, quam terrarum nuntiis, conventum ipsum iustitiae in aliud tempus prorogare, et de defensione ac aliis necessitatibus consulere. Distulimus itaque his rationibus conventum ipsum iustitiae³ in eum modum, ut ex singulis terris unus nuntius mitteretur huc Piotrkoviam, vel ubi designabimus, pro festo sancti Ioannis Baptistae proxime futuro [24 VI 1526], qui cum consiliariis et ecclesiasticis doctoribus, a nobis electis, hoc processu, quem hic incepimus, omnia iura publica et privata excuterent, et quae reformanda aut corrigenda essent, annotarent, eaque ad conventum generalem, quem in hieme anni futuri ad hoc potissimum celebrabimus, afferrent; ubi tum demum cum universis

^h Nativitatis MK₁.

ⁱ W MK₂ dodano i skreślono: congruo tempore.

^j W MK₁ zamiast tych słów etc. WMK₂ zamiast: nostrum [...] impressum: etc.

^{k-k} Piotrkoviae in conventu generali MK₁.

^l regni vero MK₁.

^m Wyraz opuszczony w MK₁ i MK₂.

^{n-a} Ostatnie zdanie opuszczone w O.

^a W rękopisie MK₂ błędnie: semper.

² Zob. na niniejszym sejmie, tekst nr I.

¹ Por. wyżej, sejm walny piotrkowski 26 grudnia 1524 – 23 lutego 1525, tekst nr I.

² Mowa tu o sejmie wspomnianym wyżej w przypisie I.

³ Por. na niniejszym sejmie tekst nr I, art. 3 i tekst nr II.

consiliariis et terrarum nuntiis id totum de reformatione eorundem iurium faciemus, quodcunque iustum, rationabile et necessarium videbitur. Quare ad electionem ipsius nuntii, qui ad festum sancti Ioannis Piotrkoviam mitti debet, statuimus conventum particularem in N. pro dominica Oculi proxime futura [4 III 1526], ubi Sinceritas Tua cum aliis dignitariis et nobilitate conveniens eligat talem virum, qui et peritiam iuris habeat et idoneus ad eam provinciam obeundam videbitur.

[2]. Decrevimus etiam, quod in eisdem conventibus particularibus exactores anni praeteriti rationem facere debeant de perceptis et expositis, et ut reliquiae contributionum, si quae supererunt, mitterentur ad thesaurum nostrum pro conducendis militibus, antequam contributiones anni praesentis decretae⁴ edantur, ne qua negligentia committeretur et periculum aliquod interim accideret⁵.

[3]. Debeant autem palatini uniuscuiusque terrae electos milites in suis conventibus iuxta numerum unicuique datum nobis describere, quibus ad diem Palmarum [25 III 1526] pecunias distribui faciemus, ut tempestive se ad tuendos fines regni conferre possint⁶.

Itaque Sinceritas Tua haec omnia cum aliis dignitariis et nobilibus in ipso suo conventu aget et tractabit. Datum Piotrcoviae, sabbato proximo post festum Conversionis sancti Pauli anno Domini 1526 [27 I 1526], regni nostri XX-o.

IV. LITTERAE UNIVERSALES CONVENTUS PIOTRKOVIENSIS PRO EXIGENDIS EXACTIONIBUS^a

Sigismundus Dei gratia Rex Poloniae, ^bMagnus Dux Litwaniae, Russiae totiusque Prussiae etc. dominus et haeres^b, universis et singulis ecclesiasticis et saecularibus consiliariis regni nostri ceterisque subditis nostris, quibuscunque, tam terrestribus, quam civitatum et oppidorum honoribus et officiis insignitis, ad quorum notitiam praesentes ^clitterae nostrae^c pervenerint, et praesertim in palatinatu N.^d et districtibus N.^e consistentibus, sincere^f et fidelibus dilectis, salutem et gratiam nostram^g regiam. Reverendissimi ac reverendi in Christo patres, necnon magnifici, generosi, nobiles, famati et providi, sincere nobis et fideles dilecti!

[1]. Cum regnum nostrum multis et potentissimis hostibus, et praetertim Turcis et Tartaris expositum continua defensione indigeat, quae per communem regnicolarum motionem ita crebro, ut res exigit, neque certa aut diuturna, neque etiam hominibus ullo modo tolerabilis esse posset^h, statueramus hunc conventum generalem ad consulendum de ea defensione, quae ad inopinatos ⁱinsultus hostiumⁱ magis opportuna et expeditior fieri posse videretur. Igitur considerantes continuum de ipsorum hostium insultibus metum et suspicionem, perpendentesque, quantae molis^j sit et dispendii omnis communis motio, nullamque esse tutiorem et commodiorem provisionem, quam praesidia militum mercenariorum, de communi omnium consiliariorum, tam spiritualium, quam saecularium, ac nuntiorum terrestrium sententia^k et consensu contributiones infrascriptas pro ipsis praesidiis in terris Russiae servandis ad duos annos continuos decrevimus et constituimus, metientes non minus, quantum subditi nostri ferre valeant, quam ut necessitas et periculum illarum terrarum exposcere videatur. Quae quidem contributiones modo infrascripto solvi et exigi debent:

[2]. In primis coloni seu kmethones, tam villarum nostrarum regalium, quam omnium

^a Uwzględniono tu odmianki tekstowe zapisów MK₁ t. 38, s. 739-745, oraz MK₂, t. 39, s. 700-704. W razie wątpliwości przyjmowano wersję zawartą w najstarszym, przeznaczonym do urzędowej ekspedycji, druku szesnastowiecznym.

^{b-b} W MK₁ opuszczone.

^{c-c} nostrae litterae MK₁.

^d W MK₁ zamiast N dano kreskę. W Dr. okienko.

^e W MK₁ zamiast N dano: eius. W Dr. okienko.

^f sincere nobis MK₁.

^g Wyraz opuszczony w MK₁.

^h possit MK₁.

ⁱ⁻ⁱ hostium insultus MK₂.

^j nobis MK₂.

^k scientia MK₁.

⁴ Ibidem, tekst nr I, art. 1, oraz poniżej, teksty nr IV i V.

⁵ Por. na niniejszym sejmie tekst nr I, art. 3.

⁶ Ibidem, art. 4-6.